

فصل اول: کلیات

هدف: تعریف سازمان، ساختار، طراحی سازمان و تئوری های مربوطه

تئوری سازمان

ساختار سازمان

یکی از اجزاء سازمان که از عنصر پیچیدگی، رسمیت و تمرکز تشکیل شده است.

► **پیچیدگی:** حدود تفکیک درون سازمان را نشان می دهد: میزان تخصص گرائی، تعداد

سطوح در سلسله مراتب سازمان، میزان پراکندگی جغرافیایی واحد های سازمانی.

► **رسمیت:** میزانی که سازمان برای جهتدهی به رفتار کارکنانش، به قوانین، مقررات و

رویه ها متکی است.

► **تمرکز:** به محل تصمیم گیری در سازمان اشاره دارد.

سازمان

► سازمان پدیده ای اجتماعی که به طور آگاهانه هماهنگ شده، دارای حدود نسبتاً

مشخصی بوده و برای تحقق اهدافی، بر اساس یک سلسله مبانی دائمی فعالیت می کند.

تئوری سازمان

- ▶ رشته‌ای است که ساختار و طراحی سازمان را مورد مطالعه قرار می‌دهد.
- ▶ تئوری سازمان به هر دو جنبه تشریحی و تجویزی این رشته می‌پردازد.

طراحی سازمانی

- ▶ به نحوه ساخت و تغییر ساختار، برای تحقق اهداف سازمانی اشاره می‌کند.
- ▶ در ساختن یک ساختار، آنچه مورد استفاده قرار می‌گیرد نقشه یا سند مشابهی است که نمودار سازمانی نام دارد.

دلیل مطالعه تئوری سازمان

- ▶ ضرورت شناخت پدیده‌ای که با زندگی‌مان گره خورده.
- ▶ تمایل به مدیر شدن در آینده و ضرورت گذراندن دوره‌ای در این زمینه.
- ▶ کسب رتبه یا دریافت گواهینامه.

مقایسه تئوری سازمان و تئوری رفتار سازمانی

- ▶ رفتار سازمانی، دیدگاهی خرد نسبت به مسائل داشته و بر افراد و گروه‌های کوچک تاکید دارد: رفتار درون سازمان‌ها، عملکرد افراد، کارکنان و متغیرهای نگرشی نظیر بهره‌وری کارکنان، غیبت در کار، جابجایی در کار و رضایتمندی شغلی بیشتر.
- ▶ تئوری سازمان دیدگاهی کلان نسبت به مسائل سازمانی دارد. واحد تجزیه و تحلیل آن، سازمان یا واحدهای فرعی سازمان هستند. بر رفتار سازمان‌ها متمرکز است و تعریفی کلی از اثربخشی سازمان ارائه می‌دهد.

استعاره زیستی

▶ سازمان به مثابه درختان، حیوانات یا موجودات بشری که حیات دارند.

روش‌های ده‌گانه نگریستن به سازمان‌ها

1. پدیده‌های عقلانی
2. ائتلاف ذینفع‌های قدرتمند
3. سیستم‌های باز
4. نظام‌های معنا ساز
5. سیستم‌های به هم پیوسته منعطف
6. سیستم‌های سیاسی
7. ابزار تسلط یا حاکمیت
8. واحدهای پردازش اطلاعات
9. زندان‌های روح
10. قراردادهای اجتماعی

انواع سیستم

- ▶ سیستم کاملاً بسته سیستمی است که هیچ نوع انرژی از منابع خارجی دریافت نکرده و هیچ نوع انرژی را به خارج از خود ساطع نمی‌کند.
- ▶ سیستم باز، تعامل پویای سیستم را با محیط نشان می‌دهد.

تعریف سیستم

- ▶ عبارت است از اجزاء بهم پیوسته و مرتبط که به نحوی تنظیم گردیده‌اند که یک کل مجزای از تک تک از اجزاء را بوجود می‌آورد.
- ▶ جوامع بشری نوعی سیستم‌اند.
- ▶ اتومبیل‌ها، گیاهان و بدن انسان نیز نمونه‌هایی از انواع سیستم‌ها هستند.
- ▶ داده‌هایی را بدست می‌آورند سپس از تغییر و تبدیل آنها، ستادهایی را تولید می‌کنند.

اهمیت دیدگاه سیستمی

- ▶ ارائه چارچوب مفیدی که به مدد آن دانشجویان می‌توانند مفهوم سازمان را درک کنند.
- ▶ ترغیب مدیران در جهت توجه به سازمان به عنوان یک کل که مشتمل بر سیستم‌های فرعی متعدد و مرتبط بهم است.
- ▶ ترغیب مدیران در جهت شناسایی محیطی که بر فعالیت‌های سیستم آنها تاثیر می‌گذارد.
- ▶ کمک به مدیران در جهت مشاهده سازمان‌ها به عنوان الگوهای با ثبات همراه با مرزهای مشخص.
- ▶ جلب توجه مدیران به داده‌های مختلف و پردازش داده‌ها بصورتی گوناگون به منظور نائل شدن به اهداف.

ویژگی‌های یک سیستم باز

1. آگاهی از محیط
2. بازخورد
3. ویژگی دورانی
4. آنتروپی منفی
5. وضعیت ثبات
6. حرکت به سوی رشد و توسعه
7. تعادل بین فعالیت‌های نگهدارنده و انطباقی
8. همپایانی

مراحل چرخه حیات

1. مرحله کار آفرینی
2. مرحله شکل‌گیری اولیه
3. مرحله رسمیت و کنترل
4. مرحله پیچیده شدن ساختار
5. افول

چرخه حیات

- ▶ به یک الگوی تغییر قابل پیش‌بینی اشاره می‌کند.
- ▶ سازمان‌ها دارای چرخه‌حیات بوده و از طریق گذراندن یک سلسله مراحل و تغییرات متوالی و معین در طی زمان تکامل می‌یابند.
- ▶ سازمان‌ها متولد می‌شوند و رشد می‌کنند و سرانجام می‌میرند. هر روز سازمان‌های جدیدی بوجود می‌آیند، در همین زمان روزانه صدها سازمان دست از فعالیت شسته و هرگز دوباره شروع به فعالیت نمی‌کنند.